

в сфере информационных технологий¹.

В настоящее время появляются новые виды уголовных правонарушений, совершаемых в сети Интернет, которые рассматриваются в судах различной инстанции. В ходе судебных разбирательств множество специальных и технических терминов создают сложности, как при поддержании обвинения, так и при вынесении приговора.

Вместе с тем, актуальными являются и проблемы расследования уголовных правонарушений, совершаемых в сети Интернет. Решение вместе со знанием юриспруденции требует наличия специальных знаний в области компьютерных технологий. Работа органов досудебного расследования обусловлена решением сложной задачи по раскрытию преступных действий и фиксации доказательственной информации.

Одним словом, расследование уголовных правонарушений совершаемых в сети Интернет и рассмотрение в суде должно быть поручено

лицам, обладающим специальными знаниями в сфере компьютерных технологий, либо имеющим возможность поручать разрешение возникающих перед ним вопросов или задач соответствующим специалистам или экспертам.

Однако практика сегодня показывает, что правоохранительные и судебные органы не всегда располагают соответствующими специалистами и техническим обеспечением, что снижает эффективность уголовного судопроизводства по делам рассматриваемой категории.

Необходимо учитывать, что по рассматриваемым видам преступлений наибольшая эффективность достигается при комплексном рассмотрении специфических аспектов доказывания, обусловленных характером компьютерной информации.

Кроме того, отдельные вопросы совершаемых уголовных правонарушений в сети Интернет, в частности интернет-мошенничеств, регламентированы действующим национальным законодательством.

Так, судебная практика по делам о мошенничестве определяются нормативными постановлениями Верховного Суда Республики Казахстан. В постановлениях даны разъяснения по рассмотрению уголовных дел данной категории, некоторые способы совершения интернет-мошенничеств, виды их совершения².

Таким образом, в современных условиях расследование уголовных правонарушений, совершаемых в сети Интернет лицами, обладающими специальными знаниями в сфере компьютерных технологий и с соответствующим техническим обеспечением, повысит эффективность уголовного судопроизводства по делам рассматриваемой категории.

Юрій Паршин

професор кафедри фінансових та стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,
доктор економічних наук, доцент

Маргарита Паршина

доцент кафедри готельно-ресторанної справи Університету митної справи та фінансів, кандидат економічних наук

МІЖНАРОДНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ З ПИТАНЬ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Міжнародна безпека це система міжнародних відносин, яка заснована на дотриманні всіма державами загально визнаних принципів і норм міжнародного права. Така безпека не ґрунтується на позиції сили або загрози, а всі наявні спірні питання вирішуються суто дипломатичними шляхами.

---

¹ Соглашение о сотрудничестве государств - участников Содружества Независимых Государств, в борьбе с преступлениями в сфере информационных технологий. Закон Республики Казахстан от 9 декабря 2019 года № 277-VI ЗРК.

² Нормативное постановление Верховного Суда РК от 11 июля 2003 года №8 «О судебной практике по делам о хищениях» и нормативное постановление Верховного Суда РК «О судебной практике по делам о мошенничестве» от 29 июня 2017 года.

На сьогодні немає однозначного визначення міжнародної організації, а зазвичай вона включає міжнародні організації як урядових утворень так і неурядових. У словнику термінів міжнародні організації визначаються як органи, які створені в силу офіційних політичних угод учасників, та які мають статус міжнародних договорів. Також зазначається, що їх існування визнається правом країн-учасниць, а також вони не розглядаються як резиденти країн, в яких вони розташовані.

Міжнародні організації відіграють важливу роль не тільки в керівництві та реформуванні сфери безпеки, також вони надають різноманітну специфічну довідкову інформацію та надають консультації з різних питань та допомагають у вирішенні проблемних ситуацій. Міжнародні організації відіграють керівну роль в процесі нормотворчості та забезпеченні підзвітності й верховенства права. Міжнародні організації є ініціаторами багатьох програм у тому числі програм з фінансування навчання, підтримка технічних проектів та розробок, формування доброчесності та керівництво сектором безпеки.

Враховуючи особливості їхньої роботи на міжнародні організації покладено функцію забезпечення каналу зв'язку між урядами і суспільством, іншими міжнародними органами які займаються реалізацією питань у сфері безпеки. При її виконанні міжнародні організації опираються на такі принципи серед яких:

- забезпечення рівної безпеки для всіх держав;
- повагу суверенних прав кожного народу;
- зміцнення довіри між державами;
- викоринення апартеїду, геноциду, ідей фашизму тощо

Сукупність поглядів держав-учасниць Договору про колективну безпеку на запобігання та усунення загрози миру, спільний захист від агресії, забезпечення їх суверенітету і територіальної цілісності знайшло своє відображення в Концепції колективної безпеки [1] або у прийнятому Статуті Організації Договору про колективну безпеку [2].

У Концепції позначаються основні фактори, які можуть призвести до безпосередньої військової загрози, серед основних з них можна виділити такі [1]:

- нарощування угруповань військ (сил) в прилеглих до зовнішніх кордонів держав-учасників регіонах і тим самим порушуючи сформоване відношення сил;
- створення і підготовку збройних формувань, які можуть бути застосовані проти держав-учасників;
- організація і розв'язання прикордонних конфліктів та збройних провокацій з території суміжних держав.

Статутом ООН забезпечується дієвий функціонування механізму колективної безпеки, в якому основними способами є: демілітаризація та демократизація міжнародного політичного порядку; встановлення верховенства права в міжнародних відносинах; міждержавні договори; об'єднання держав у союзи тощо.

Зазначимо, що моделі колективної безпеки постійно змінюються та корегуються, відбувається їх трансформування. Так на цей час можна класифікувати колективну безпеку за такими ознаками:

1. За кількість учасників у групі. Слід виділити однополярну систему безпеки. За цією моделлю передбачається посилення системи військово-політичних союзів, які очолюються або курируються США. Серед таких утворень є НАТО, де на думку їх аналітиків, ця організація повинна забезпечувати стабільність в трансатлантичній підсистемі міжнародних відносин, а наприклад, за рахунок військової присутності в Європі, це на їхню думку буде гарантувати недопущення конфліктів на європейській частині континенту. У той же час інші регіональні, такі як ОБСЄ або ЄС та інші, повинні займати в архітектурі європейської безпеки друге місце.

2. Союз декількох великих держав. Безперечно не всі держави підтримують попередню модель, є центри впливу (ЄС, Китай, Японія тощо) які або у відкритій чи завуальованій формі висловлюють своє неприйняття американської гегемонії. У зв'язку з цим деякі фахівці вважають, що можливе створення Союзу декількох великих держав, які б могли взяти на себе відповідальність з питань запобігання і врегулювання локальних конфліктів та підтримки стабільності в регіонах. Прикладом таких утворень може бути об'єднання висо-

корозвинених індустріальних держав, що відоме як «велика вісімка», але інші фахівці вважають, що треба залучати і такі держави як Китай або Індію.

3. Зважаючи на значні зміни у геополітиці після закінчення «холодної війни» ряд вчених вважає, що по суті на цей час склалася багатопольярної система міжнародних відносин. Такий стан підкреслює ілюзорність лідерства США, оскільки такі держави як Китай, Росія, Японія, Індія та інші проводять свою політику у міжнародних справах, яка все частіше не співпадає з вектором Сполучених Штатів. Така ситуація на наш погляд складається насамперед тому, що на перше місце виступають питання економічні та науково-технічного плану, а не військової складової. Така ситуація добре ілюструється тенденціями у відношенні до освоєнню космічних програм, побудова станцій на Місяці, Марсі, добування корисних елементів з астероїдів тощо, де ми спостерігаємо крім зазначених країн і Північну Корею і ОАЕ та інші країни.

Така ситуація підкреслює той факт, що одноосібного домінування на сьогодні не існує, а за обсягами економічного і науково-технічного потенціалу Японія, ЄС, і АСЕАН (Асоціація держав Південно-Східної Азії) цілком порівнянні з Сполученими Штатами.

4. Ряд експертів та вчених має таку думку, згідно з якої людство повинно мислити більш глобальними категоріями, згідно з якими міжнародна безпека може бути забезпечена тільки на глобальному рівні, при цьому вся світова спільнота приймає участь у її створенні. Але така модель має сенс лише у випадку коли більшість людства буде розділяти загальнолюдські цінності та утвориться де-факто єдина система управління та прийняття рішень. У якості механізму та інструментарію реалізації такої моделі може бути еволюція існуючої системи під керівництвом ООН.

Другий тип моделей міжнародної безпеки характеризується характером відносин між її учасниками. При цьому акценти робляться на трьох моделях – колективна, загальна та коопераційна.

Колективна модель припускає наявність групи держав, які об'єднанні спільною метою захисту своєї безпеки, а також мають єдину систему військово-політичних заходів, що спрямована проти можливого потенційного агресора. Прикладами таких моделей є НАТО, ЄС, СНГ тощо. Подібні коаліції можуть утворюватись і спонтанно, якщо група держав передбачає зовнішню небезпеку чи виникає потреба захисту від спільного ворога.

Загальна модель ґрунтується на положенні, що інституційна основа загальної безпеки повинна опиратися на таку організацію як наприклад ООН, а не на військово-політичні альянси та інше. Така модель підкреслює багатовимірний характер міжнародної безпеки і повинна враховувати не тільки інтереси окремих держав, а інтереси всіх членів світового співтовариства.

Коопераційна модель міжнародної безпеки базується на мирному, політичному вирішенні спірних конфліктів, але й припускає застосування військової сили. Ця модель ще знаходиться на етапі свого становлення, у той же час вона приділяє значну увагу використанню потенціалу міжнародних і транснаціональних організацій.

---

1. Концепция коллективной безопасности государств-участников. Договора о коллективной безопасности Организация Договора о коллективной безопасности. URL: https://odkb-csto.org/documents/documents/kontseptsiya_kollektivnoy_bezопасnosti_gosudarstv_uchastnikov_dogovora_o_kollektivnoy_bezопасnosti/

2. Статут Організації Договору про колективну безпеку. Редакція від 10.12.2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_982